

Etuuspalvelut
Lakiyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus

25.10.2021

Kela 141/010/2021

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 26.10.2021 / Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta (HE 202/2021 vp)

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että erityistä sovittelujaksoa ja siihen liittyvää laskennallista tuloa ei väliaikaisesti sovellettaisi. Vastaavat poikkeukset ovat olleet voimassa kevästä 2020 alkaen.

Kelan etuuskäsittelyn kokemukset poikkeuksista ovat myönteisiä. On sekä asiakkaan että toimeenpanon kannalta selkeää, että asiakkaan saama tulo huomioidaan työttömyys-etuuden sovittelussa sellaisenaan riippumatta siitä, onko hakijalla sen maksupäivänä oikeutta etuuteen. Erityisestä sovittelujaksosta luopumisen etuna voidaan pitää myös takautuvien korjausten helpottumista. Esimerkiksi takautuen asetetun korvauksettoman määrääjän eli karenssin vuoksi ei tarvitse oikaista sovittelupäätöstä asiakkaan vahingoksi karenssin ulkopuoliselta ajalta, vaikka palkanmaksupäivä olisi kyseisellä ajalla.

Laskennallisen palkan käyttö on ollut etenkin asiakkaille vaikeasti ymmärrettävä asia. Aihetta koskevien asiakasyhteydenottojen määrästä ei ole olemassa tilastotietoa, mutta etuuskäsittelijöiltä saadun palautteen perusteella sovittelua koskevia asioita tulee nykyään etuuskäsittelijöille asti selvitettäväksi vähemmän kuin ennen poikkeusten käyttöönottoa. Lisäksi kokemuksen mukaan erityistä sovittelujaksoa ja laskennallista palkkaa koskevista päätöksistä on ennen poikkeusten voimaantuloa valitettu säännöllisesti. Valitukset eivät pääsääntöisesti ole johtaneet päätösten muuttumiseen, vaan kyse on ollut siitä, ettei asiakas ole ymmärtänyt, miksi päätöksessä on käytetty suurempaa palkkaa kuin mitä hän on todellisuudessa saanut.

Ehdotettu voimaantulosäännös mahdollistaa jo voimassa olevien poikkeusten saumattoman soveltamisen esitetyn lain tullessa voimaan. Poikkeusten soveltamista voidaan jatkaa Kelassa ilman uusia tietojärjestelmämuutoksia.

Esityksessä todetaan, että väliaikaiseksi esitettyjen poikkeusten voimassaoloaikana on tarkoitus tarkemmin arvioida, olisiko näistä etuuskäsittelyä keventävistä poikkeuksista tarkoituksenmukaista säätää pysyväisluonteisesti. Kela kannattaa arvion tekemistä. Kelan näkemyksen mukaan samassa yhteydessä tulisi tarkastella sovittelusäännösten kehittämistä kokonaisvaltaisesti.

Pasi Pajula
toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskuksen päällikkö